

Trenta-sis anys de literatura i anhel polític de Xuriguera conjugats en un diari pòstum

La família de Joan Baptista Xuriguera publica el diari personal de l'escriptor, que va del 1951 al 1987

DAVID MARÍN / Llauda

● L'Institut d'Estudis Ilerdencs ha editat el *Diari* de Joan Baptista Xuriguera: un valuós-sim document que l'escriptor va iniciar en un primer quadern manuscrit havent tomat de

l'exili, i que va tenir continuïtat de manera regular fins a la seva mort, l'any 1987. El resultat és un retrat viscut i personalíssim del món literari català de les dècades dels 50, 60 i 70, una visió crítica i inconformista de la política per

l'impossible encaix de Catalunya dins l'Estat espanyol, i una lluita personal per guardar la pròpia independència que el portarà, amb els anys, a sentir-se menyspreat i aïllat de les «capelletes» que dominen la cultura catalana.

El *Diari* de Joan Baptista Xuriguera arrenca al retorn de l'exili amb una reflexió política: «Potser en el fons de tot el pleit secular existent entre Castella i Catalunya s'hi troba, no tant la incomprensió, manca de sentiments de germanor o de solidaritat mútua, com el fet pur i simple de governar Espanya. Els dos pobles accepten la fatalitat geogràfica i històrica de viure plegats, però accepten rarament d'ésser governats l'un per l'altre», escriu el 15 de juny de 1951. Tres dècades més tard, i després d'haver anotat al diari moltes reflexions personals sobre la dictadura, la mort de Franco, el cop d'Estat i l'Estatut, el 17 de febrer de 1985, escriu: «Però si volguéssim somiar, podríem imaginar-nos allò que fóra avui Catalunya si hagués conservat la independència, ocupant un lloc a la Societat de Nacions, amb la nostra presència plena en el món modern.»

Però en el diari de Xuriguera és especialment interessant és en el vessant literari. Xuriguera, conegut sobretot pel diccionari *Els verbs catalans conjugats*, un autèntic *best-seller* del qual ja s'han fet 47 edicions, va ser també un narrador, novel·lista i assagista que va anar, fins a un cert punt, a contracorrent dels principals moviments dels seus contem-

El *Diari*, en primer terme. I Josep Camps, Pau Xuriguera, Joan Busquets i Llorenç Soldevila, en la presentació a Llauda.

poranis. En més d'una entrada del diari lamenta que les «capelletes» literàries i el «seclerisme» del món cultural català no li donessin el reconeixement que ell creia merèixer, de la mateixa manera que va lamentar l'escàs ressò a la seva ciutat natal, Lleida, de la seva obra. En una anotació de 1961 assenya-la els seus referents literaris: Jacint Verdaguer, Angel Guimerà, Joan Maragall, Joaquim Folguera, Alexandre Plana, Màrius Torres i Agustí Bartra, entre altres escriptors; enumeració important precisant pels que no cita: ni Carnè, ni Carles Riba, ni

J.V. Foix, ni Pere Quart ni, més endavant, Espriu, poetes als quals refusa diverses vegades atorgar la importància que els seus coetanis els donaven. Els clàssics del XIX, Balzac, Baudelaire, Tolstói i Dostoievski eren els seus referents literaris: «Els altres, els moderns, em semblen habitants de la lluna o dels altres planetes que ara volem descobrir», escriu a principi dels anys seixanta.

En el diari, del qual ha tingut cura el fitòleg Josep Camps amb la col·laboració de la família de Joan Baptista Xuriguera, especialment el seu fill Pau,

Xuriguera relata converses i reunions amb Roderes, Sagarra, Caterina Albert. Xuriguera va mantenir una autèntica admiració per Pompeu Fabra i Joan Coromines, als quals reconeix com els dos principals artífex de la recuperació i fixació de la llengua. Però, tanmateix, no deixa de remarcar les diferències de caràcter personal entre tots dos, fins al punt de dedicar alguns comentaris àcids sobre el «saví» de Pineda de Mar.

La vida personal de Xuriguera, com no podia ser d'una altra manera, també té un lloc en el diari. En les primeres entrades subrat-

lla les pendries de la vida a Tèrmes (Noguera), que li impedeixen durant tres anys dedicar-se a escriure. Allà viu a la casa de la família després que el franquisme li denegui la plaça de funcionari que ocupava durant la República a l'ajuntament de Barcelona.

Hi tornarà amb la represa de la democràcia. D'allà, però, va acabar criticant l'excess de despesa i de contractació de funcionaris i l'absència gairebé absoluta de coneixements de català entre el personal d'aquella institució, fins i tot del nou, durant els primers anys vuitanta.